

I

NAȘTEREA ALCHEMISTULUI

Verbul „a citi“ nu suportă imperativul. Aversiune pe care o împărtășește cu alte câteva: verbul „a iubi“ ... verbul „a visa“ ...

Puteți totuși încerca, desigur. Dați-i drumul: „Iubește-mă!“ „Visează!“ „Citește!“ „Citește! Dar citește odată, ce naiba, îți poruncesc să citești!“

— Urcă în camera ta și citește!

Rezultatul?

Zero.

Băiatul a adormit cu nasu-n carte. Fereastra i s-a părut dintr-odată nemărginit de deschisă spre ceva demn de râvnit. Pe acolo și-a luat zborul. Ca să scape de carte. Numai că este un somn vigilent: cartea rămâne deschisă în fața lui. Doar să crăpăm nițel ușa camerei și-l vom găsi așezat la birou, ocupat cuminte cu lectura. Chiar de-am urcat tiptil, de la suprafața somnului tot ne-a auzit venind.

— Ei, îți place?

N-are să ne răspundă nu, ar fi o crimă de lezmajestate. Cartea e sacră, cum să nu-ți placă să citești? Nu, ne va spune că descrierile sunt prea lungi.

Liniștiți de acum, ne vom reîntoarce la televizor. Se mai poate chiar ca această reflecție să suscite o pasionantă dezbatere între noi și ceilalți ai noștri...

— I se par prea lungi descrierile. Trebuie să-l înțelegem, suntem în epoca audiovizualului, evident, romancierii secolului al XIX-lea trebuiau să descrie totul...

— Țsta nu-i un motiv să-l lăsăm să sară jumătate din pagini!

...

Să nu ne mai obosim, băiatul a adormit la loc.

E cu atât mai de neconceput această aversiune pentru lectură, dacă facem parte dintr-o generație, dintr-o epocă, dintr-un mediu, dintr-o familie în care tendința era mai degrabă să ne împiedice să citim.

— Da' mai conținește cu cititul,
zău așa, ai să-ți strici
ochii!

— Ieși mai curând
la joacă, e o vreme
superbă.

— Stinge lumina!
E târziu!

Da, era mereu vreme prea frumoasă ca să stai la citit atunci, și prea întuneric noaptea.

Rețineți: cu citit sau fără citit, verbul era deja conjugat la modul imperativ. Fie și la trecut, nu te schimbi ușor. Astfel că cititul era atunci un act subversiv. Descoperirii unui roman i se adăuga excitația neascultării familiale. Dublă splendoare! O, amintirea acelor ore de lectură șterpelite pe sub păături, la lumina lanternei! Ce iute-iute galopa Anna Karenina spre al său Vronski în acele ceasuri ale nopții! Se iubeau ăștia doi, era deja ceva frumos, dar se iubeau împotriva interdicției de a citi, asta era deja și mai bine! Se iubeau împotriva tatei și a mamei, se iubeau în pofida temei la matematică de terminat, în pofida „temei la franceză“ ce trebuia predată, în pofida camerei ce trebuia rânduie, se iubeau în loc să meargă la masă, se iubeau înainte de desert, se preferau unul pe celălalt în locul partidei de fotbal și culesului de ciuperci... se aleseseră și se preferau în loc de orice altceva. Doamne sfinte, ce mai dragoste nemaipomenită!

Și ce scurt era romanul!

Să fim drepecți: nu ne-am gândit imediat să-i impunem lectura ca temă. Nu ne-am gândit la început decât la plăcerea lui. Primii săi ani ne-au adus într-o stare de grație. Încântarea absolută în fața acelei vieți noi ne-a dăruit un soi de har. Pentru el, am devenit povestitor. Încă de la deschiderea sa spre limbaj, i-am povestit întâmplări. Era o aptitudine pe care nu ne-o bănuiam. Plăcerea sa ne inspira. Fericirea sa ne dădea aripi. Pentru el, am multiplicat

personajele, am înșirat episoadele, am rafinat șiretlicurile... La fel cum proceda bătrânul Tolkien cu nepoții săi, i-am născocit o lume. La hotarul dintre zi și noapte, am devenit romancierul său.

Dacă nu am avut acest talent, dacă i-am istorisit povestirile altora, și încă mai degrabă stângaci, căutându-ne cuvintele, stâlcind numele proprii, încurcând episoadele, combinând începutul unei povești cu sfârșitul alteia, asta n-avea nicio însemnătate... Și chiar dacă nu am povestit deloc, chiar dacă ne-am mulțumit să citim cu glas tare, eram romancierul său, povestitorul unic, prin care, seară de seară, se strecura în pijamaua visului înainte de a se topi sub așternuturile nopții. Mai bine spus, noi eram Cartea.

Amintiți-vă de această intimitate, atât de puțin comparabilă cu ceva.

Ce mult ne plăcea să-l înspăimântăm pentru pura plăcere de a-l consola! Și cât ne pretindea el spaima asta! Atât de puțin se lăsa păcălit, și totuși tremura de groază. Un adevărat cititor, la urma urmei. Asta era perechea pe care o formam pe atunci, el cititorul, atât de șiret, iar noi cartea, atât de complice!

4

În fond, noi l-am învățat totul din carte în acea perioadă când nu știa să citească. L-am ajutat să se deschidă spre infinita diversitate a lucrurilor imaginare, l-am inițiat în bucuriile călătoriei verticale, l-am înzestrat cu ubicuitate, l-am eliberat de Cronos, l-am cufundat în solitudinea fabulos populată a cititorului... Poveștile pe care i le citeam forfoteau de frați, surori, rude, idealuri duble, escadrile de îngeri păzitori, cohorte de prieteni tutelari preluându-i necazurile, dar care, luptând împotriva propriilor căpcăuni, își aflau și ei refugiul în bătaile neliniștite ale inimii sale. Devenise îngerul lor reciproc: un cititor. Fără el, lumea lor nu exista. Fără ei, el rămânea captiv în consistența lumii sale. Astfel a descoperit calitatea paradoxală a lecturii, care este aceea de a ne abstrage din lume pentru a-i găsi un sens.

Din aceste călătorii se întorcea mut. Asta se întâmpla dimineața și treceam atunci la altceva. La

drept vorbind, nu încercam să aflăm ce câștigase acolo. Iar el cultiva, în mod nevinovat, acest mister. Era, cum s-ar zice, universul său. Relațiile sale particulare cu Albă-ca-Zăpada sau cu oricare altul din cei șapte pitici ai săi țineau de intimitate, ceea ce impune secretul. Mare era bucuria cititorului, această tăcere de după lectură!

Da, l-am învățat totul din carte.

Formidabil era de mare apetitul său de cititor.

Atât de mare, amintiți-vă, atât de mare încât *de abia aștepta să învețe să citească!*

IV

CE-VOM-CITI

(sau drepturile imprescriptibile ale cititorului)